తోటమాలి గురవడు

కనుపర్తి

వరలక్ష్మమ్మ

౧

ఋతురాజగువసంతునిఆగమనం వల్ల ఆ గృహోద్యానం నవజీవం పోసుకొన్నట్లైంది. తరులతాదులు పాతతొడుగులు వదిలి క్రొత్తదుస్తులు ధరించినవి. గాయకప్రవరుడు పికరాజు తనమనోహరగానమును లోకమునకు విందుపెట్టుటకై గొంతు సవరించినాడు. సకలప్రాణిలోక సుఖాధారమగు గంధవహుడు లోకమును హాయిహాయి మనిపింప పిల్లతెమ్మెర వీవనల చేబట్టినాడు. మాలతీమల్లికలు నవపుష్పపరిమళంతో దిక్కులు నింపివేస్తున్నవి. విరబూచినపువ్వులతో సన్నజాజి మేలిముసుగుదాల్చిన మెలతవలె ఒయ్యారం ఒలుకపోస్తున్నది. ఫలభారవినమ్రములైన గుజ్జుమామిడిచెట్లు శుకదంపతుల సరససల్లాపకథనములతో మారుమ్రోగుతున్నవి. కాని ఎటుచూచినా నేత్రపర్వమై చెవులపండువై మనోహ్లాదకరమైన ఆ వనలక్ష్మి సౌందర్యమును గమనించువారు లేరు. ఒకప్పుడు వాని అపూర్వసౌందర్యమునకు క్షణక్షణవికాసమునకు మనోజ్ఞసౌరభమునకు ముగ్ధిసి ముచ్చటపడినపద్మావతికి వానిపై యిప్పుడు చూపేలేదు. పందిరినుండి బలవంతముగా పెఱికి నేల వైచినవల్లికవలె ఆమె ఒకమూల శోభావిహీనంగా పడివున్నది. ఆతల్లి దప్ప వేఱొకప్రియతమపదార్థ మెఱుగని ఆమెముద్దుబిడ్డ లిరువురు నిరాశ్రయమై నేలపై పొరలులతను వేసిన ననలవలె తల్లిని అలముకొని ఉన్నారు.

అవి సీతారాముల కల్యాణదినములు! యింటింట వేడుకలు; వీథివీథిని పందిళ్లు, గుడిగుడిని ఉత్సవములు! ఒక అనిర్వచనీయమైన ఆనందం, ఒక అపూర్వమైన ఉత్సాహం ప్రజలనెల్లర అలముకొన్నది. పగటిపూట పనులు, రాత్రిపూట నిద్రలు మఱచిపోయినారు జనులు. అవును, యేడాది కొకమారు జరిగేవేడుక! పాడుపనులు యెప్పుడూ ఉండేవే! పనికిమాలిననిద్ర యెప్పుడూ పొయ్యేదే! ఈ ఉత్సవానంద లహరిలో ఈ నాడు మునకలువేయకపోతే మరల లభించే దెప్పటికి? ఏడాదికి! ఏడాది యెవరో మన మెవరో! గతము గతమే! భవిష్యత్తు మన చేతిలోలేదు. వర్తమానఫలము జాఱవిడువకుండ అనుభవించినవారే వివేకులు, దేవుని వూరేగింపు ఉత్సవాల్లో ఊదబడే తిరుచూర్ణా(బాకాలు)ల మ్రోతలు ఊరంతటా ఒక్కమాటు వినబడ్డాయి. ప్రజాహృదయం దేవుడు వస్తున్నాడనే భావనతో జాగరితమైంది. పద్మావతికికూడా ఆధ్వని వినిపించింది. తాను, తన పెనిమిటీ, చెఱియొక బిడ్డను చంకనిడుకొని పుచ్చపువ్వు విరిసినట్లున్న తెల్లని పండువెన్నెల్లో చల్లని పిల్లతెమ్మెరలు వీస్తూఉండగా చూచిన ప్రతిదానినిగుఱించీ ప్రశ్నలువేసే బిడ్డల ముద్దుపల్కులకు జవాబులు చెప్పకుంటూ ఉల్లాసంగా దేవోత్సవం తిలకించి వచ్చిన గతవత్సర వృత్తాంతం ఆమెతలపునకు వాఱింది. చిత్తం క్షోభిల్లి దుఃఖం సుళ్లుదిరిగి కన్నుగవలో వెల్లివొడిచినట్లైంది. తల్లి తనూలతనే యెల్లప్పుడూ పెనవైచుకొని ఆమె మొఖములోనే మొఖం పెట్టుకొని, అద్దములోని బింబములవలె తల్లి దైన్యమునే తమముఖాల ప్రతిబింబింపజేస్తూ వున్న ఆబిడ్డ లిరువురూ తల్లివంక తేఱిపాఱచూచారు. వారికీ దుఃఖం కంఠగత మైంది. చెమ్మగిల్లేకన్నులు తుడుచుకుంటూ బిక్కముఖం వేసుకొని "యెందుకమ్మా యేడుస్తున్నావు?" అన్నారు యిద్దఱు ఒక్కసాఱుగా. ముద్దుబిడ్డల ప్రశ్న వినగానే పద్మావతి పశ్చాత్తాపపడ్డది. తనకళవళపాటు వారికి తెలియనీయరాదనుకొన్నది. కడుపులో నొప్పిగావున్నదమ్మా, అందువల్ల కళ్లనీళ్లొచ్చాయి. మీరు కాశేపు అట్లా ఆడుకుంటూ ఉండండమ్మా కడుపునొప్పితగ్గగానే వస్తా అన్నది తల్లి. "అమ్మా! నీకు కడుపునొప్పిగా ఉంటే డాటర్ బాబయ్యగారిమందు వేచుకో పోతుంది" అన్నది చిన్నపిల్ల.

"అమ్మయ్యో! డాక్టరుబాబయ్యగారిమందే! ఆమందు అమ్మకు పడ్డు. ఆమందు తాగే మన నాన్నగారు

చచ్చిపోయినారు కాదూ?" అన్నది పెద్దపిల్ల.

"అవునా అమ్మా!" అన్నది చిన్నపిల్ల. పద్మావతి పలుకలేదు. ఆమెమనస్సు ఆ దుఃఖస్ఫురణలో లగ్నమై ఉన్నది.

"అవునే! చచ్చిపోవడంవల్లనేగా నాన్నగారు మనకు ఒక్కమాఱైనా కనిపించడంలేదు. డాక్టరు బాబయ్యగారిమందు తాగి అమ్మగూడా అట్లాగే కనుపించకుండా పోతే మనకెట్లు?" అన్నది పెద్దపిల్ల వ్యాకులపాటుతో. "అయితే ఆ మందు మన అమ్మకు వద్దు" అని చిన్నబిడ్డ తల్లిని గట్టిగా తన చిన్ని చేతులతో కౌగిలించుకొన్నది. పెద్దపిల్లకూడా మఱియొక ప్రక్కనుండి తల్లిని ఆలింగన మొనర్చుకొన్నది. ఆచిన్నబిడ్డ లిరువురు తమతల్లి తమ కప్పుడే యెడమై పోతుందేమో అనునంత మహాభీతితో తాము గట్టిగా పట్టుకొని ఉన్నందువల్ల తల్లి యెక్కడికీ పోజాలదు అను గాఢమయిన నమ్మకంతో తమ బాహులతలు పెనవైచి చుట్టుకొని కూర్చున్న బిడ్డలను చూచి తండ్రివియోగచింత ఆబాలహృదయాల్లో యెంత గాఢంగా నాటుకపోయిందో తలచి పద్మావతి మఱింత దుఃఖం చెందినదై "నే నెక్కడికి పోతాను పిచ్చితల్లుల్లారా! మీ నాన్నగారంట్లే ఆ శ్రీరామచంద్రమూర్తివంటి ఉత్తమ పురుషులు గనుకనే ఆ పరమాత్మకు ప్రియమైనారు. ఈ అభాగ్యురాలెందుకు స్వామికి? ఈ మొండిప్రాణికి ఎన్నేళ్లాయుర్దాయము పోసినాడో? ఇంతకు నాకాలిసంకెలలు మీరుండగా మిమ్ములను యెవరిపాలుచేసిపోతాను?" అని బిడ్డలశిరసులు నిమురుచు కన్నీరునించింది పద్మావతి.

౨

పురుషోత్తమరావు విద్యార్థిదశలో ఉండగానే సంఘసంస్కరణాభిలాష అతనిహృదయంలో రేకెత్తింది. వరకట్నాలపై అతిబాల్య వివాహాలపై యేవగింపు గలిగింది. తాను చేసుకొనే వివాహం ఆదర్శప్రాయంగా యేదుఃఖజీవినో ఉద్ధరించేదిగా ఉండవలెనని అతడు అప్పుడే మనసులో నిశ్చయం చేసుకున్నాడు, కాని ఆ అభిప్రాయంమాత్రం తుదివఱకు యెవరితోనూ చెప్పలేదు. వేలకువేలు కట్నమిస్తామని రోజురోజూ వస్తూవున్న సంబంధాలు చూచి మురిసిపోయి యేదోగొప్పసంబంధం స్థిరపరుస్తామని తల్లిదండ్రులు యెంత చెప్పినా అతడు వొప్పుకోలేదు. "చదువు పూర్తికాందే పంపె"ళ్లని పాటకొట్టి వేస్తూ వచ్చాడు. సరే బి. ఏ. ప్యాసుకాగానే పెండ్లి చేద్దామని తల్లిదండ్రులు అనుకుంటూ వచ్చారు. పురుషోత్తమరావు బి. ఏ. ఫస్టున ప్యాసైనాడు. బ్యాంకిలో నూరురూపాయలఉద్యోగం లభించింది. పురుషోత్తమరావు యిక వివాహయోగ్యమైనస్థితికి వచ్చాననుకున్నాడు. వర్ణాంతరవివాహమా! దరిద్రబాలికాకరగ్రహణమా! వితంతుకన్యాపరిణయమా! ఏదియుక్తమని ఆతనిచిత్తము పరిశీలించింది. అభాగినియగు వితంతుకన్యాస్వీకారమే యుక్తమని ఆతనిఅంతరాత్మ వక్కాణించింది. వెంటనే మిత్రులసహాయంతో కన్యాన్వేషణకు దొరకొన్నాడు. ఉత్తమమైన ఉన్నతవంశంలో జన్మించి మంచివిద్యావతి అయి చక్కగా సౌకుమార్యంగా పదునాఱుపదునేడు వత్సరములప్రాయంలో ఉన్న పద్మావతి వరప్రసాదినిలాగా అతనికి లభ్యమైంది. ఆభిజాత్యంగల పద్మావతిని పరిగ్రహించడానికి పురుషోత్తముడు ఆలసించలేదు. పద్మావతిగూడ పురుషోత్తమునివంటి పురుషోత్తముడు లభ్యమైనందుకు పెన్నిధిగన్న పేదవలె పొంగిపోయినది.

పురుషోత్తముడివర్తనం తల్లిదండ్రులకు మహాక్రోధవిషాదకారణమైంది. ముఖ్యంగా తండ్రి అతన్ని తీవ్రంగా నిరసించి వైదొలుగు అన్నాడు. సిద్ధపడియున్న యీ కష్టాలకు పురుషోత్తముడు కలత జెందలేదు. ఒకచక్కనియిల్లు బాడుగకు తీసుకొని అందు భార్యాసహితుడై కాపురమున్నాడు. వివాహమైన రెండు సంవత్సరాలకు వారి కొకకుమార్తె కలిగినది. మఱి మూడు సంవత్సరాలకు మఱియొక కొమార్తె గలిగినది. తమప్రేమనిధానాలైన ఆ ముద్దుబిడ్డలను చూచుకొని తమసాంఘిక కష్టము లన్నీ మఱచి పద్మావతీ పురుషోత్తములు సుఖంగా కాలం గడుపుతున్నారు. ఉద్యోగానికి వచ్చిన యెనిమిదేండ్ల

లో పురుషోత్తముడిజీతం మూడింతలైంది. స్వయంపోషకమే ఉత్తమోత్తమమని నమ్మిన పురుషోత్తముడు, తండ్రిఆస్తికి అఱ్ఱులు చాచి ఉండక యిరువదివేలకు జీవితం భీమా చేయించాడు. ఒకమంచి స్థలం గొని అందు చక్కని పూలమొక్కలను ఫలవృక్షములను నాటించి వానిమధ్య సుందరమైన గృహం కట్టించి అచట కాపురమున్నాడు. "కులజయు నిర్మలాంగియనుకూలయు నయ్యయివిద్యలందు కౌశలవతియున్ సుశీల గుణసన్నుతురాలును" నైన భార్య, ముద్దులు మూటగట్టు బిడ్డలు! గొప్ప వేతనముగల ఉద్యోగము! పురుషోత్తముని గార్హస్థ్యజీవితం యెంతో సుఖదాయకంగాముచ్చటగొలుపుతున్నది.

పరస్పరానురాగలతానిబద్ధమైన యీదంపతియుగళాన్ని చూడంజూడ విధి కేమికన్నుగుట్టిందో, పురుషోత్తముడికి తలవనితలంపుగా జ్వరం వచ్చింది. 'ఆఁ, యీ కాస్తజ్వరానికీ డాక్టర్ను పిలిపించడమెందుకు? మన యింట్లో ఉన్నమందు వేసుకుంటే చాలదూ' అని పురుషోత్తముడు నిర్లక్ష్యంగా అన్నప్పటికీ పద్మావతి ఉపేక్షచేయలేదు. నౌకరును పంపించి పురుషోత్తముడికి ప్రియమిత్రుడైన డాక్టరు మధుసూదనరావును పిలిపించింది. మధుసూదనరావు ప్రాణప్రదమైన స్నేహితుని దక్కించుకొనుటకు పడగలపాట్లు పడ్డాడు. తనచేయిమించిం దనుకొన్నప్పుడు యితర వైద్యుల సహాయంగూడా తీసుకున్నాడు. అహోరాత్రములు ఆహారనిద్రలు వర్జించి అతనినే సేవించాడు. కాని శ్రమ ఫలింపలేదు. వచ్చినజ్వరం వచ్చినట్లే పట్టినపట్టు విడువకుండా వుండివుంటే యే ఔషధసేవకూ లొంగక విషమించి నానా కల్లోలపెట్టి పందొమ్మిదవనాటిరాత్రి పదునొకండుగంటలకు అతనిని యిహలోకమునకు బాపినది. ఉత్తమోత్తముడైన పురుషోత్తముడి మృతికి ఎల్లరును విచారించారు. సరి యిక పద్మావతిదుఃఖానికి మేరలేదు. ఎవనియొక్కసాంగత్యం తన దుఃఖమయ జీవితానికి సుఖస్వప్నమాయెనో, ఎవనిదర్శనం తనవిపదంధకారానికి వెన్నెలరేకలయ్యెనో, ఎవనికరగ్రహణం తనకష్టవారాశికి తెప్పకొయ్యాయెనో అట్టి ప్రాణప్రియుడైన పురుషోత్తముడు తన్ను బాసిపోయినవెనుక ఆమెశోకానికి పార మెట్లా వుంటుంది? పురుషోత్తముడు తనకు ఆశ్రయమై వుండి తన అనిర్వచనీయప్రేమసుధా మధురధారలతో తన్ను ప్రోదిసేయుచుండినన్నాళ్లు బంధువులయెడబాటు, సంఘంయొక్కబహిష్కారం, లోకుల అవహేళనలు పూర్ణిమాజ్యోత్స్నలో నక్షత్రాల కాంతివలె ఆమెకు గోచరించనేలేదు.

కాని నేడారాకాసుధాకరబింబము అస్తమించగనే ఆరిక్కలకెంత కాంతి వచ్చినది! పద్మావతిదుఃఖము పరిపరివిధాల బహుళమైపోయింది. ప్రాణసమముగా ప్రేమించు పెనిమిటి! సిరుల తులతూగుతున్న కాపురము, ముక్కుపచ్చలారని బిడ్డలు! నా అన్నవారు లేని బ్రతుకు!

పద్మావతి వివాహం చేసుకోక తన తల్లిదండ్రులచెంతనే ఉండి యే అవినీతి ప్రవర్తనలో ప్రవర్తిస్తున్నప్పటికీ సంఘం ఆమెను బహిష్కరించేది కాదు. బంధువర్గం ఆమెను యెడబాసేది కాదు. తల్లి ఆమెను తనకడుపులో పెట్టుకొని రక్షించేది. తండ్రి ఆమెను ఆదరించేవాడు. తోడబుట్టినవారు ఆమెను కమ్ముకొని ఉండేవాళ్లు. పంక్తిభోజనాది సౌకర్యాలకు ఆమెకు కొఱత ఉండేది కాదు. కాని శీలవతియైన పద్మావతి తన వినిర్మలజీవితమును పాపవర్తనముచే పంకిలమొనర్చుట కంగీకరింపక సత్యసమ్మతముగ నొకనిని వివాహమాడింది. అపరాధులను నిస్సంకోచంగా తనలో ఇముడ్చుకొనే సంఘం బాహాటమైన యీసత్యప్రవర్తనకు పద్మావతీ దంపతులను శిక్షించి మీరు సంఘంలో ఉండి చాటుమాటుల ఎన్ని అపభ్రంశపు పనులైనా చేయండి భరిస్తాను కాని మీరు బహిరంగంగా వివాహమాడి నీతిమంతులై ఉండటానికి అంగీకరించనని చెప్పివేసింది. హిందూసంఘంలో వున్న యీ బలవత్తరమైన నియమం మంచి పదార్థాన్నిపైకి గెంటి కుళ్లును యింటిలో పెట్టుకున్న చందంగా ఉన్నప్పటికీ దూరదృష్టిలేని సనాతన లోకము ఉదారములైన నూత్నసంస్కరణములను అంగీకరించనంతవఱకు పద్మావతీ పురుషోత్తముల

వంటి సజ్జనులు సంఘనిర్బంధమునకు లోనుగాక యెట్లు తప్పించుకొన గలరు? అన్నివిధాలా సౌఖ్యంగా ఉన్నప్పుడే యీ సంఘబహిష్కారం సంఘజీవులగు మనుష్యులకు మనోవేదనాకారణ మైనప్పుడు ఒక గొప్పదైన ఆపద తలపై పడినప్పుడు ఆబాధ యెంతబహుళమై ఉంటుందో చెప్పవలసినపనేమి? ఈ నానావిధ దుఃఖాలవల్ల పద్మావతి హృదయం విభిన్నమైపోయింది. కాని ఆమెను వోదార్చేవా రెవరు?

3

పురుషోత్తమరావు యిల్లు కట్టడానికి స్థలంగొని పూలమొక్కలు వగైరాలు నాటించినప్పటినుంచీ గుఱవడే తోటమాలిగా ఉన్నాడు. పెనిమిటి పోవడంవల్ల ఆ పూలమొక్కలపై ఉన్న గౌరవానురాగాలు తొలగి పోయినప్పటికీ భర్త వాత్సల్యంతో పెంచిన ఆ తోటాద్రుమాదులను చేజేత చంపివేయడం ఇష్టంలేక పద్మావతి గుఱవడిని నౌకరీలోనే ఉంచి [illegible] పోషిస్తున్నది. గుఱవడు లోకజ్ఞానం లేని మోటు యానాదివాడన్న మాటేగాని మహావిశ్వాసపాత్రుడు. అమ్మగారన్నా, అయ్యగారన్నా వాడికి అమితభక్తి. పురుషోత్తముడు గూడా గుఱవణ్ణి అత్యధికంగా ఆదరించేవాడు. అటువంటి వాత్సల్య పూర్ణుడైన యజమానిని కోల్పోవడం చేత గుఱవడు పొందినదుఃఖం యింతా అంతా గాదు. తండ్రికోల్పోయిన బిడ్డవలె విలపించాడు. భర్తగతించిన తర్వాత దుఃఖంచేతా విరాగంచేతా పద్మావతి ఆపూలమొక్కలను ఒక్కమాఱూ కన్నెత్తిచూడకపోయినప్పటికీ స్వామిభక్తితత్పరుడైన గుఱవడు కరుణార్ద్రహృదయంతో ఆ మొక్కలను అనాథశిశువులను సాకినట్లు సాకుతూ యజమాని యందు తనకుగల ప్రేమను కృతజ్ఞతాపూర్వకంగా చూపిస్తున్నాడు. అయ్యగారి మంచిమనసు గుర్తెఱిగిన గుఱవడికి అమ్మగారిని చూచినా, ఆమె ముద్దుబిడ్డలను చూచినా కడుపు తరుగుకుపోయ్యేది. కంటనీళ్లు బొటబొట రాలేవి. "ఆ మహారాజుగారుంటే అమ్మగారు బిడ్డలుగూడా యెంతసుఖ మనుభవించేవాళ్లు! పంచువంటికాపురం యెంతలో చితికిపోయింది! దొరకు బిడ్డలంటే ఎంత అపేక్ష! అమ్మగారంటే యెంత ప్రేమ. ఇన్నేండ్లనుంచి చూస్తున్నానుగదా ఆ ఆలూ మగళ్లు ఒక్కనాడొక్క పొరుపుమాట అనుకున్నట్టు, కాసంత మొగం చిన్నబుచ్చుకున్నట్టు చూడలేదుగదా! చిలకాగోరంకల్లాగా అంతముచ్చటగా ఉండేవారు. ఇంత కనులపండుగైన సంసారం యెందుకు నిలుపుతాడు దేవుడు! ఆయన కంతాబాగను ఓగుచేయడం ఓగును బాగుచేయడం అదో వేడుకాయె" అనుకుంటూ వుంటాడు, కళ్లనీళ్లు కారుస్తూవుంటాడు. అమ్మగారేది చెప్పినా అగ్రాన ఆనబెట్టి చేస్తూవుంటాడు. పిల్లలు యేదికోరినా యెంతశ్రమపడైనా తెచ్చియిస్తూవుంటాడు. ఇంతకష్టకాలంలో గుఱవడి వంటి విశ్వాసపాత్రుడైన సేవకుణ్ణి అనుగ్రహించినందుకు పద్మావతి గూడా లోలోన కృతజ్ఞతాపూర్వకంగా భగవంతుణ్ణి స్మరిస్తూవుంటుంది.

౪

ఆనాడు వూరిలో తిరునాళ్ల. వింత వింత సామానులతో రకరకాల దుకాణాలు వచ్చినవి. చుట్టుప్రక్కల పల్లెలజనం వూరంతా నిండిపోయినారు. సాయంత్రం నాల్గుగంటలయ్యేటప్పటికి జనసమూహంతో తేరువీధి క్రిక్కిరిసిపోయింది. స్త్రీలతో పిల్లలతో మేడలు మిద్దెలు కలకలలాడిపోయినవి. మంగళవాయిద్యాలతో భగవన్నామ స్మరణలతో రథం సాగింది. అడుగడుగున స్వామికి నారికేళఫలములు కర్పూరం సమర్పించి ప్రజలుధన్యోస్మి అనుకున్నారు. రథోత్సవం ముగిసి స్వామి యథాస్థానమునకు విచ్చేయగానే జనప్రవాహం స్వామిని విడిచి బజారువీధికి పార్లింది. బొమ్మలదుకాణాలు గాజులంగళ్లు సువాసినీ స్త్రీలతో నిండిపోయినవి. జాడీలదుకాణాలు రాచిప్పలదుకాణాలు బ్రాహ్మణవితంతువులు చుట్టుముట్టారు. చెంచుకఱ్ఱలు నూనెమిఠాయి అలగాజనం కంట్రాక్టుతీసుకున్నారు. కాసంత కల్లునీళ్లు తాగితేనే గాని తిరునాళసంబరం అనుభవించినట్టు గాదని త్రాగుడలవాటుకలవాళ్లు కల్లుపాకలకేసి నడిచారు. గుఱవడుగూడా తిరునాళ చూడటానికి పోవాలెనని తలమువ్వ ముడివేసుకొని

పండుగకోసం అపరూపంగా దాచి పెట్టుకొన్న పంతులుగారి పాతదోవతి కట్టి, గీరలచొక్కా తొడుక్కొని వేలంలోగొన్న ముదురురోజాసిల్కు ఉత్తరీయం వేసుకొని ఒక అర్ధరూపాయిడబ్బులు జేబులోవేసుకొని రథోత్సవానికి బయలుదేరాడు. పోతుంటే వెంకి కేకేసి "ఉన్న అర్ధరూపాయిడబ్బులు నీవే జేబులోవేసుకొనిపోతుండావు. ఆకాస్తా కల్లుపాకల్లో కాలెట్టి రావాక, పోరగాళ్లకేదైనా మిఠాయి కొనుక్కుర"మ్మన్నది. "సరేలే" అని గుఱవడు వెళ్లిపోయినాడు పెండ్లాం హెచ్చరించిన మీాదట పిల్లలకే కొనుక్కొద్దామని అనిపించినా తీరా బజారుకు వచ్చిన తర్వాత తోటివాళ్లంతా కల్లుపాకలవైపు పోతూవుంటే గుఱవడికి గూడా అక్కడికేపోవాలని భ్రమపుట్టింది. "వెంకి చెయ్యిడిసేమణిసి కాదులే. పిల్లల కేదో దాచిపెట్టేవుంటుంది. పండగపూటా కాసంత కల్లు నీళ్లు చప్పరించకుండా ఒట్టినోటితో యెందుకుపోవాలె? ఇట్లాంటి పండగపూటన్నా కొస్తచవిచూడకపోతే యెందుకీజన్మ." రథం దేవాలయం వద్దకు చేరగానే గుఱవడు కల్లుపాకవద్దకు పోదామని బయలుదేరి బజారులోంచి వస్తున్నాడు. బజారునుంచి కల్లుపాకవైపు పొయ్యేసందుమలుపులో బిడ్డలిద్దరికీ రంగురంగుల బొమ్మలూ గిలకపండ్లూ కొని చేతికిచ్చి ఒక బిడ్డను చంకనెత్తుకొని ఒకబిడ్డను చేయిపట్టి నడిపించుకుంటూ పోతూవున్న ఒక పుణ్యవతి కనుపించింది. ఆమెను చూడగానే తన యజమానురాలైన పద్మావతి వానికి గుప్పున జ్ఞాపకం వచ్చింది. "మా అయ్యగారు చల్లగా ఉన్నట్టయితే మా అమ్మగారుగూడా యిట్లాగే చిన్నమ్మాయిగారి నెత్తుకొని పెద్దమ్మాయిగారిని నడిపించుకుంటూ బొమ్మలంగడికి వచ్చేవారు గదా. అయ్యో! ఆ అమ్మగారికి, బిడ్డలకు నేడెంత దురవస్థ పట్టింది ?" ఈ విషయాలన్నీ తలపున బారేటప్పటికి గుఱవడిమనస్సు చేయిపెట్టి కలచినట్లైపోయింది. కండ్లనీళ్లు జొటజొట కారినాయి. "ఎంత పాపాత్ముణ్ణి! ఈ తిరునాళ్లపూటా ఆ అమ్మాయిగార్ల కేమైనా కొనియివ్వకుండా తాగి తందనా లేయడానికి పోతున్నానే" అనుకున్నాడు. యిక కల్లంగడికి పోవడానికి గుఱవడికి కాళ్లు సాగలేదు. క్షణమాగి ఏమో ఆలోచించి గిఱ్ఱున వెనక్కుదిరిగి బొమ్మల దుకాణానికి వచ్చాడు. మూడేసి అణాలకు రెండుబొమ్మలు కొన్నాడు. మిగతా రెండణాలకు రెండు మామిడిపండ్లు పుచ్చుకున్నాడు. చరచరా నడిచి యజమాని యింటికి వచ్చాడు. పద్మావతి యిద్దఱుబిడ్డలను దగ్గిరపెట్టుకొని నిర్వికారంగా కూర్చునివున్నది. ఆతల్లి బిడ్డలను చూస్తే గుఱవడికి బోరున యేడ్పువచ్చింది. ఎట్లో సంబాళించుకొని "అమ్మా! యివ్వాళ వూళ్లో యెంత సంబరం జరుగుతున్నది. అయ్యగారుంటే ఆ రంగురంగుల మరబొమ్మలతో మనయిల్లు యెంత మెఱిసిపొయ్యేది! అమ్మాయిగార్లెంత సంతోషించేవారు!" అని దుఃఖంతో డగ్గుత్తికవడినకంఠంతో పలుకుతూ తానుకొనుక్కొచ్చిన బొమ్మలు, పండ్లు ఉత్తరీయపుకొంగులోనుంచి విప్పి బిడ్డలచేతిలో పెట్టాడు. "అయ్యో పిచ్చివాడా! అర్ధరూపాయో పదిలణాలో పెట్టి యెందుకు తెచ్చావురా అవి? పిల్లలు ఆడుకోడానికి యింట్లో బొమ్మలులేవుట్రా." అన్నది పద్మావతి వాడికృతజ్ఞతకు సంతోషిస్తూనే విచారంతో. ఆబొమ్మల్ను చూడగానే ఆబిడ్డలు సంతోషంతో ముఖాలు వికసించినపువ్వుల్లాగా చేసుకొని ఆనందించడం మొదలుపెట్టారు. గుఱవడిచ్చినబొమ్మలు చూచి "గుఱవడు మంచివాడు చక్కనిబొమ్మలు తెచ్చిపెట్టాడు" అని మురుసుకుంటూఉన్న బిడ్డలను చూచి, "పనివాడు గుఱవడిచ్చినబొమ్మలకే యింత మురుసుకొంటున్నారు- యింకా మేనమామలు, పినతండ్రులు, యిటువంటివి తెచ్చియిస్తే యెంత సంతోషించేవాళ్లో! అయ్యో! నాబిడ్డల కంతభాగ్యమా? మేము సంఘబహిష్కృతులముగదా" అని తలచి దీర్ఘముగు నిట్టూర్పు విడిచింది పద్మావతి.